

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 12. června 2023
č. j. MSP-325/2021-ODKA-SPZ/9
Počet listů: 4
Přílohy: 1

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obvinění J. B. a Ing. A. K. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy: spis Krajského soudu v Brně sp.zn. 48T 7/2017

Podle § 266 odst.1, 2 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) podávám v **neprospěch** obviněných J. B. a Ing. A. K.

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 5. 2020, č. j. 3 To 175/2019- 4050, v rozsahu, v němž jako soud odvolací podle § 256 tr. řádu zamítl odvolání státního zástupce v neprospěch obviněných J. B. a Ing. A. K. směřující proti výroku o trestu uloženém rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2019, č. j. 48 T 7/2017-3864 a dále proti výroku, kterým byl podle § 258 odst. 1 písm. b), písm. c), písm. d), odst. 2 tr. řádu zrušen napadený rozsudek Krajského soudu v Brně ohledně obviněného Ing. A. K. ve výroku, jímž mu byl uložen trest propadnutí části majetku.

Řízení předcházející napadenému rozhodnutí

1. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2019, č. j. 48 T 7/2017-3864, byl obviněný J. B. uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku dílem dokonaným a dílem ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku (bod 1, 2 výroku rozsudku), obviněný Ing. A. K. byl uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, dílem dokonaným a dílem nedokonaným ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku (bod 1, 2 výroku rozsudku). Za to byl obviněný J. B. podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku, § 58 odst. 1, odst. 5 tr.

zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání tří let. Podle 2 § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému J. B. výkon trestu odnětí svobody podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku byl obviněnému J. B. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce revizního technika elektrických zařízení na dobu pět let. Obviněný Ing. A. K. byl podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku byl obviněnému Ing. A. K. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu, člena statutárního orgánu, prokuristy v obchodních společnostech a družstvech na dobu pěti let. Podle § 66 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku byl obviněnému Ing. A. K. uložen trest propadnutí části majetku, a to peněžních prostředků na bankovním účtu u Č. s., a. s., jehož je majitelem, ve výši 850.000 Kč.

2. Proti citovanému rozsudku podali obvinění a státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně včasné odvolání. Odvolání státního zástupce bylo podáno v neprospěch obviněných J. B. a Ing. A. K. a směřovalo výhradně proti výroku o trestu, přičemž státní zástupce navrhoval, aby vedle správně uložených trestů zákazu činnosti jim byl uložen také trest propadnutí části majetku, neboť motivem páchaní trestné činnosti byla jednoznačně ziskuchtivost. V odvolání pak byly specifikovány, které části majetku obviněných J. B. a Ing. A. K. mají být propadnuty, vesměs se jednalo o nemovitosti v SJM obviněných, v případě Ing. A. K. se státní zástupce dožadoval, aby již uložený trest propadnutí části majetku, konkrétně peněžních prostředků včetně jejich příslušenství vedených na účtu obviněného u Č. s., a. s., byl stanoven do celkové výše 1.700.000 Kč, když nalézací soud tento trest uložil pouze v poloviční výši.

Napadené rozhodnutí

3. Vrchní soud v Olomouci podaná odvolání projednal ve veřejném zasedání a rozhodl usnesením ze dne 20. 5. 2020, č.j. 3 To 175/2019-4050 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), písm. d), odst. 2 tr. řádu napadený rozsudek krajského soudu z podnětu odvolání obviněného Ing. A. K. zrušil ve výroku, jímž mu byl uložen trest propadnutí části majetku, a dále podle § 256 tr. řádu zamítl odvolání státního zástupce v neprospěch obviněných J. B. a Ing. A. K. směřující proti výroku o trestu uloženého rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2019, č. j. 48 T 7/2017-3864. V odůvodnění usnesení vrchní soud pak mj. konstatoval, že návrhu státního zástupce, aby oběma obviněným byly uloženy tresty propadnutí části majetku v podobě specifikované v podaném odvolání, nelze akceptovat, přestože obecné podmínky pro uložení takových trestů vymezené v § 66 odst. 1 tr. zákoníku byly naplněny. Dle názoru odvolacího soudu orgány činné v přípravném řízení, ani nalézací soud pro uložení takových trestů nevytvořily procesní podmínky, neboť opominuly jednat s manželkou (kami) obviněných, jako se zúčastněnými osobami (viz body 142. a 143. napadeného usnesení vrchního soudu).

Řízení navazující na napadené rozhodnutí

4. Citované usnesení Vrchního soudu v Olomouci napadl dovoláním obviněný Ing. A. K., o kterém rozhodl Nejvyšší soud usnesením ze dne 28. 7. 2021, č. j. 6 Tdo 1396/2020-4315 tak, že ho podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítl, jako zjevně neopodstatněné.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

5. Podle § 256 tr. řádu odvolací soud zamítne odvolání, shledá-li, že není důvodné. Podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. řádu odvolací soud zruší napadený rozsudek také, bylo-li v přezkoumávané části rozsudku porušeno ustanovení trestního zákona.
6. Podle § 38 odst. 1 tr. zákoníku je trestní sankce nutno ukládat s přihlédnutím k povaze

a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele. Podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy. Dále přihlédne k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný, též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele. Podle § 39 odst. 7 tr. zákoníku získal-li nebo snažil-li se získat pachatel trestným činem majetkový prospěch, přihlédne k tomu soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry; jestliže to nevyklučují jeho majetkové nebo osobní poměry, uloží mu s přihlédnutím k výši takového majetkového prospěchu některý z trestů, který ho postihne na majetku, a to jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu.

7. Taxativní výčet trestů, které je možno uložit za trestný čin je uveden § 52 odst. 1 trestního zákoníku. Jedním z druhů trestů je podle § 52 odst. 1 písm. d) trest propadnutí majetku. Podmínky uložení trestu propadnutí majetku jsou stanoveny v ust. § 66 odst. 1 tr. zákoníku, podle kterého soud může vzhledem k okolnostem spáchaného trestného činu a poměrům pachatele uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li pachatele k výjimečnému trestu anebo odsuzuje-li jej za zvlášť závažný zločin, jímž pachatel pro sebe nebo pro jiného získal nebo se **snažil získat** majetkový prospěch. Podle § 66 odst. 3 tr. zákoníku propadnutí majetku postihuje celý majetek odsouzeného nebo tu jeho část, kterou soud určí, propadnutí se však nevztahuje na prostředky nebo věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený podle zákona povinen pečovat. Podle § 66 odst. 4 tr. zákoníku výrokem o propadnutí majetku zaniká společné jmění manželů.
8. Ust. § 98 odst. 1 tr. zákoníku stanoví, že ochrannými opatřeními jsou ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku a ochranná výchova. Zákonné podmínky pro uložení ochranného opatření v podobě zabránění věci stanoví § 101 tr. zákoníku. K podmínkám zabránění náhradní hodnoty blíže § 102 tr. zákoníku. Podmínky zabránění části majetku pachatele vybraných trestných činů stanoví § 102a tr. zákoníku [ve znění účinném od 18. 3. 2017.]. Podmínky zabránění spisů a zařízení stanoví § 103 tr. zákoníku. Zabraněná věc, náhradní hodnota, jakož i spis nebo zařízení [a s účinností od 18. 3. 2017 i část propadlého majetku] připadají státu (§ 104 odst. 1 tr. zákoníku).
9. Podle § 42 odstavec 1 tr. řádu tomu, jehož věc nebo část majetku byla zabráněna nebo podle návrhu má být zabráněna (zúčastněná osoba), musí být poskytnuta možnost, aby se k věci vyjádřil; může být přítomen při hlavním líčení a veřejném zasedání, činit při nich návrhy, nahlížet do spisů (§ 65) a podávat v případech tímto zákonem stanovených opravné prostředky. Podle § 42 odst. 2 tr. řádu orgány činné v trestním řízení jsou povinny zúčastněnou osobu o jejich právech poučit a poskytnout jí možnost jejich uplatnění.
10. Zúčastněná osoba je vedle osoby, proti níž se vede trestní řízení, poškozeného a v řízení před soudem státního zástupce jednou ze stran trestního řízení (§ 12 odst. 6). O zabránění věci, které je jednou z forem ochranných opatření, lze rozhodnout na návrh státního zástupce nebo i bez takového návrhu přímo v rámci hlavního líčení (§ 230 odst. 1), popř. ve veřejném zasedání, pakliže si soud v průběhu hlavního líčení z důvodu potřeby provedení dalšího dokazování, které nemohlo být provedeno ihned, rozhodnutí o tomto ochranném opatření vyhradil veřejnému zasedání (§ 230 odst. 2, 3), či na návrh státního zástupce (§ 239 odst. 1).

Posouzení předmětné věci

11. Vrchní soud porušil zákon v ustanovení § 256 tr. řádu, když odvolání státního zástupce zamítl jako neodůvodněné a dále když napadený rozsudek částečně zrušil ohledně obviněného Ing. A. K. ve výroku, jímž mu byl uložen trest propadnutí části majetku. Krajský soud v Brně pak v předchozím řízení porušil ustanovení § 38 odst. 1, § 39 odst. 1, odst. 7 tr. zákoníku a § 66 odst. 1 tr. zákoníku, když dospěl k závěru, že nebylo na místě uložit obviněnému J. B. trest propadnutí části majetku. Návrh státního zástupce, aby oběma obviněným byly uloženy tresty propadnutí části majetku v podobě specifikované v podaném odvolání, vrchní soud neakceptoval, přestože konstatoval, že obecné podmínky pro uložení takových trestů vymezené v § 66 odst. 1 tr. zákoníku naplněny byly. Podle názoru odvolacího soudu však orgány činné v přípravném řízení, ani nalézací soud pro uložení takových trestů nevytvořily procesní podmínky. Pokud jde o argumenty, na nichž vrchní soud svůj závěr založil (viz bod 142. a 143. napadeného usnesení), tak především konstatoval, že státní zástupce navrhoval propadnutí části majetku obviněných, který spadá do společného jmění manželů. To se týká i peněžité částky, ohledně které již bylo propadnutí části majetku vysloveno krajským soudem u obviněného Ing. A. K.. Obviněný tyto peněžní prostředky sice měl na účtu vedeném na vlastní jméno, z jeho vyjádření ve veřejném zasedání však zcela jednoznačně vyplynulo, že nejde o jeho vlastní, soukromé peníze, ale jde o součást společného jmění manželů. Podle zákona je trestem propadnutí majetku sice možné postihnout i část majetku obviněného spadajícího do společného jmění manželů (§ 136 odst. 2, § 143 a násl. občanského zákoníku, § 708 a násl. nového obč. zákoníku č. 89/2012 Sb., účinného od 1. 1. 2014), z konstantní judikatury však podle názoru vrchního soudu vyplývá, že je-li navrženo zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku náležející do společného jmění manželů, má manželka obžalovaného postavení zúčastněné osoby. Vrchní soud je tedy toho názoru, že za popsaného stavu mělo být postavení zúčastněné osoby manželkám obžalovaných přiznáno i v této věci, neboť postup podle § 66 tr. zákoníku manželce obviněného může nepochybně přinést závažnější důsledky, než zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty. Z ustanovení § 42 tr. řádu vyplývá, že zúčastněné osobě musí být poskytnuta možnost, aby se k věci vyjádřila. Může být přítomna při hlavním líčení a veřejném zasedání, může činit návrhy, nahlížet do spisu a podávat v případech zákonem stanovených opravné prostředky. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny zúčastněnou osobu o jejích právech poučit a poskytnout jí možnost jejich uplatnění. Nic z uvedeného však orgány v přípravném řízení, ani nalézací soud ve vztahu k manželkám obviněných Ing. A. K. a J. B. neučinily. Za daného stavu tedy nebyly podle názoru odvolacího soudu splněny zákonné podmínky pro ukládání navržených trestů majetkového charakteru. Uvedená vada řízení v konkrétním případě vedla k nesprávnému použití trestního zákona, což dle odvolacího soudu založilo důvod pro zrušení napadeného rozsudku ve smyslu § 258 odst. 1 písm. d) tr. řádu.
12. Vyslovený názor Vrchního soudu v Olomouci však nelze akceptovat jako správný, a to z níže uvedených důvodů.
13. Trest propadnutí majetku, který je nejpřísnější z majetkových sankcí (§ 66 až 72) představuje nejintenzivnější formu prolomení ústavně garantovaného základního lidského práva - nedotknutelnosti majetku (čl. 11 Listiny). Jeho podstata spočívá v odnětí celého majetku pachateli, nebo části tohoto majetku, a přechodu propadlého majetku pachatele na stát. Majetkem se zde rozumí souhrn všech aktiv - věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných jiných hodnot - pachatele. Patří do něj zejména movité a nemovité věci včetně jejich součástí, a to i nemovitosti neevidované v katastru nemovitostí nebo rozestavěné, peněžní prostředky v hotovosti i na účtech, cenné papíry, obchodní podíly, peněžité i nepeněžité pohledávky, další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu, mzda, plat, důchod a jiné příjmy nahrazující odměnu za práci a také veškeré příslušenství, přírůstky,

plody a užitky z majetku. Pohledávky tvořící součást majetku jsou jednak pohledávky ze zákona (na náhradu škody, na vydání bezdůvodného obohacení, na vrácení daně) nebo ze závazkových právních vztahů (za poskytnutá plnění, směnečné pohledávky, pohledávky z pojistného plnění). Jinými právy se rozumí majetková práva autorů, výkonných umělců a také obchodní podíly v obchodních společnostech, členské vklady v družstvech. Penězi ocenitelné jiné hodnoty jsou předměty průmyslového vlastnictví, software, know-how, doménová práva apod.

14. Smyslem uložení trestu propadnutí majetku je postižení celého nebo části majetku pachatele, kterého nabytí do právní moci rozsudku, jímž byl uložen, a to převážně majetku získaného legálně, neboť součástí majetku pachatele nejsou věci a ani majetkové hodnoty získané trestnou činností, neboť k nim trestnou činností nenabytí vlastnická či jiná majetková práva. **Podmínkou jeho uložení není to, aby majetek, který je předmětem trestu byl získán trestnou činností, nýbrž pouze to, že se musí jednat o majetek obviněného** (viz usnesení NS ze dne 30. 9. 2020 sp. zn. 11 Tdo 696/2020 ze dne 30. 9. 2020). K odčerpání výnosů, zprostředkovaných výnosů a nástrojů trestné činnosti jsou určeny majetkové sankce, zejména trest propadnutí věci dle 70 tr. zákoníku, případně propadnutí náhradní hodnoty dle § 71 trestního zákoníku. Nicméně není vyloučeno, že trest propadnutí majetku může fakticky postihnout zčásti také majetek získaný zpravidla vysoce škodlivou trestnou činností. V mnoha případech je totiž velmi obtížné či přímo nemožné zjistit, které části majetku vlastněného pachatelem v době ukládání trestu, jsou výnosem či zprostředkovaným výnosem trestné činnosti (např. za situace, kdy pachatel z výnosu trestné činnosti průběžně zhodnocuje svůj dříve legálně nabytý majetek). Tento druh trestu je mimo jiné vyjádřením obecně respektované zásady, že nikdo nemá mít z trestné činnosti majetkový prospěch. Zároveň jím má být znemožněno anebo přinejmenším ztíženo pravomocně odsouzeným pachatelům, aby za pomoci peněžních prostředků získaných, byť jen zčásti, dřívější trestnou činností, financovali svou novou kriminální kariéru.
15. Pokud jde o situaci ukládání trestu propadnutí majetku pachateli, který je manželem, je potřeba uvést následující. Podle § 708 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb. (dále jen NOBčZ) to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, je součástí společného jmění manželů (dále jen „společné jmění“). To neplatí, zanikne-li společné jmění za trvání manželství na základě zákona. Jeden z důvodů zániku společného jmění manželů za trvání manželství ze zákona, předpokládá trestní zákoník. Podle ustanovení § 66 odst. 4 tr. zákoníku totiž platí, že výrokem o propadnutí majetku zaniká společné jmění manželů (§ 136 odst. 2, § 143 a násl. občanského zákoníku, § 708 a násl. nového obč. zákoníku č. 89/2012 Sb., účinného od 1. 1. 2014). Společné jmění manželů zaniká ex lege dnem právní moci rozhodnutí, ukládající trest propadnutí majetku, což platí i v případě, kdy je uložen trest propadnutí majetku jen co do části majetku, nebo jen jednomu z manželů. Trest propadnutí majetku postihuje jen to jmění, se kterým pachatel disponuje ke dni právní moci odsuzujícího rozsudku, s výjimkou prostředků a věcí, na něž se propadnutí nevztahuje podle věty za středníkem ust. § 66 odst. 3 tr. zákoníku. Výrok o propadnutí majetku se však vztahuje výhradně na majetek ve vlastnictví pachatele. U věcí, které má pachatel ve spoluvlastnictví s jinými osobami, se trest propadnutí může vztahovat jen na spoluvlastnický podíl pachatele a nemůže se dotýkat spoluvlastnického podílu jiných osob.
16. Nejvyšší soud v již zmíněném usnesení ze dne 30. 9. 2020 sp. zn. 11 Tdo 696/2020 ze dne 30.9.2020 jednak potvrdil přípustnost uložení trestu propadnutí majetku nebo jeho části spadající do společného jmění manželů a ztotožnil se s názorem na postup realizace výkonu tohoto trestu [cit. Novotný, Oto, Tomáš Grivna, Pavel Šámal a Rudolf Vokoun. Trestní právo hmotné. Praha: Wolters Clower ČR, 2012. s. 405], když uvedl, že k realizaci výroku o trestu propadnutí majetku, *je zapotřebí, aby došlo k vypořádání společného jmění manželů (§ 736 NOBčZ). Při vypořádání v tomto případě jedná za odsouzeného manžela Úřad pro zastupování*

státu ve věcech majetkových, neboť majetek, jež má propadnout, připadá státu. Postup při vypořádání je takový, že Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových se nejdříve pokusí uzavřít s druhým manželem, na kterého se nevztahuje rozhodnutí o propadnutí majetku, dohodu o vypořádání společného jmění manželů (§ 738 NObčZ) a pokud se dohodu nepodaří uzavřít, podá k soudu návrh na vypořádání (§ 740 NObčZ). Z uvedeného rozhodnutí nevyplývá, že by Nejvyšší soud v dané věci, s výjimkou splnění obecných podmínek uložení a podmínek přiměřenosti tohoto trestu, řešil současně po procesní stránce účast manžela odsouzeného obviněného, jako podmínku uložení tohoto trestu.

17. Z uvedených závěrů Nejvyššího soudu nicméně jednoznačně vyplývá, že trestem propadnutí majetku není postižen veškerý společný majetek manželů, ale pouze ta jeho část, která po vypořádání společného jmění manželů připadne odsouzenému manželovi. Práva manžela jsou tedy dotčena až ve chvíli zániku společného jmění manželů, kdy nastupuje proces jeho zrušení. **Manžel odsouzeného pachatele**, jemuž byl uložen trest propadnutí majetku dle § 66 odst. 1 trestního zákoníku se po právní moci rozsudku stává stranou dohody o vypořádání společného jmění manželů (§ 738 obč. zákoníku), případně účastníkem civilního řízení o návrhu na vypořádání společného jmění manželů (§ 740 obč. zákoníku), **nikoli však stranou trestního řízení, v němž byl tento trest uložen.** Zásah do práv manžela spočívá v nuceném vypořádání společného jmění manželů, nejedná se však o faktické odejmutí majetkových práv a likvidaci materiálního zájmu manžela odsouzeného pachatele. Uložení tohoto druhu ve vztahu k majetku ve společném jmění manželů je tak spíše otázkou vyhodnocení obecných kritérií přiměřenosti trestních sankcí ve smyslu ust. § 39 tr. zákoníku, nikoli důvodem zakládajícím procesní důsledek v podobě přiznání postavení zúčastněné osoby manželů odsouzeného pachatele.
18. **Zúčastněnou osobou** se rozumí ten, jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla nebo podle návrhu státního zástupce má být **zabráná**. U věci, která náleží do společného jmění obviněného a jeho manželky, je soud povinen zkoumat podmínky pro zabránění věci podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku u obou spoluvlastníků a případný výrok, jímž podle citovaného ustanovení věc zabere, vyslovit tak, aby se vztahoval na obviněného i jeho manželku. Manželka obviněného má přitom v daném trestním řízení postavení zúčastněné osoby (R 14/1990). **Postavení zúčastněné osoby naproti tomu nemá ten, kdo se domáhá práv k majetku, který byl za podmínek § 66 tr. zákoníku postižen uloženým trestem propadnutí majetku.**
19. V této souvislosti je třeba poukázat na to, že instituty zabránění věci, zabránění náhradní hodnoty, zabránění části majetku a zabránění spisů a zařízení jsou **ochranným opatřením**, jež je právním následkem trestného činu, (i činu jinak trestného). Tyto instituty však mají jinou funkci, než majetkové trestní sankce. Podstatou zmíněných opatření je odnětí vlastnického nebo podobného majetkového práva pachateli nebo jiné osobě, a to k věcem nebo k jiným majetkovým hodnotám, které jsou v určitém vztahu ke spáchanému činu. Vlastnické nebo jiné majetkové právo právní mocí rozhodnutí o zabránění přechází na stát. Uvedená ochranná opatření se vztahují k okruhu zcela specifických věcí vyjmenovaných v ust. §§ 101, 102, 102a, 103 tr. zákoníku. Jednak k věcem náležejícím pachateli trestné činnosti, ale i k věcem náležejícím komukoli, bez ohledu na to, zda měl nějaký vztah k trestnému činu nebo k jeho pachateli. Rozhodný je pouze vztah zabírané věci k trestnému činu, jehož spáchání odůvodňuje uložení tohoto ochranného opatření, dále naplnění podmínky, že jde o věc, která ohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu, zpravidla tedy věcí, které samy o sobě jsou nebezpečné tak, že tato nebezpečnost vychází přímo z jejich vlastností (např. zakázané zbraně a střelivo, výbušniny, narkotika, jedy, předměty sloužící k výrobě psychotropních látek, o padělatelské nástroje, dětskou pornografii apod.). Zabráním je možno postihnout výnosy trestného činu, a to nejen přímé, ale též i různým způsobem zprostředkované osobami odlišnými od pachatele trestného činu. Např. pokud věci nebo

získané trestným činem nebo jako odměna za něj platně převedené na jinou "třetí" osobu. Jestliže tyto věci či části majetku jsou součástí společného jmění manželů, případně předmětem spoluvlastnictví, pak je nutné, aby výrok o zabránění věci zněl tak, aby se vztahoval na všechny spoluvlastníky zabírané věci či části majetku. Právě skutečnost, že výrok o zabránění věci může zasahovat i majetková práva osob, které s trestnou činností nemusí mít nic společného, odůvodňuje jejich postavení jako zúčastněné osoby ve smyslu ust. § 42 tr. řádu jako strany v trestním řízení.

20. Účast manžela obviněného v trestním řízení má své opodstatnění v „zajišťovacím řízení“, tedy v situaci, kdy, je rozhodováno o zajištění majetku spadajícího do společného jmění manželů postupem dle § 347 trestního řádu (zajištění výkonu trestu propadnutí majetku), případně zajištění dle § 47 odst. 1 tr. řádu (zajištění nároku poškozeného), neboť usnesení o zajištění takového majetku je ve smyslu ust. § 137 odst. 1 tr. řádu na místě oznámit nepochybně také manželů obviněného, je-li předmětem zajištění majetek spadající do společného jmění manželů. Manžel obviněného pak má právo ve stížnostním řízení brojít proti takovému rozhodnutí (k tomu viz usnesení ÚS IV. ÚS 174/04 dne 9. února 2005, v němž Ústavní soud potvrdil, že zajištění majetku ve společném jmění manželů dle § 347 odst. 1 tr. řádu představuje ústavně konformní výlukou z ochrany vlastnictví, který spatřuje v nutném vzájemném sdílení majetkového osudu manželů spočívající v dočasném omezení dispozice s majetkem ve společném jmění do doby, dokud jejich společné jmění trvá).
21. Ze zmíněných ustanovení trestního zákona a trestního řádu vyplývá, že postavení manžela trestně stíhaného pachatele v řízení, jímž byl zajištěn majetek ve společném jmění manželů se liší od postavení manžela či manželky osoby, jež byla postižena trestem propadnutí majetku. Ze znění ust. § 12 odst. 6 tr. řádu vyplývá, že žádná z těchto osob není stranou trestního řízení. Uložený trest propadnutí majetku ve společném jmění manželů ani účast manžela v řízení o zajištěném majetku ve společném jmění manželů nezakládá zákonný důvod k tomu, aby byl manžel považován za zúčastněnou osobu ve smyslu ust. § 42 odst. 1 tr. řádu. Postavení zúčastněné osoby je totiž vázáno výhradně k rozhodování o ochranném opatření zabránění věci či majetku, nikoli k rozsudku, jímž je uložen majetkový trest ani k vydání usnesení o zajištění majetku.
22. V dané věci je tedy nutno konstatovat, že nebyly splněny zákonné podmínky k tomu, aby manželkám obviněných bylo přiznáno postavení zúčastněné osoby ve smyslu ust. § 42 trestního řádu se všemi procesními důsledky. Není rovněž sporné, že u obou obviněných byly splněny obecné podmínky pro uložení trestů propadnutí části majetku, tak jak má na mysli ustanovení § 66 odst. 1 tr. zákoníku. Za této situace žádné materiální ani procesní překážky nebránily tomu, aby bylo rozhodnuto o trestech propadnutí majetku u jmenovaných obviněných ve státním zástupcem navrhovaném rozsahu.
23. Dle § 266 odst. 2 trestního řádu lze stížnost pro porušení zákona podat proti výroku o trestu tehdy, jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo jestliže uložený druh trestu ve zřejmém rozporu s jeho účelem. Z výroku o trestu v předmětné věci je zcela jasné že neuložení trestu propadnutí části majetku oběma obviněným představuje takovou okolnost, že výrok o trestu je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu, k poměrům pachatele a je rovněž v rozporu s účelem trestu. V důsledku nesprávného postupu Vrchního soudu v Olomouci tak došlo k porušení ust. zákona ve prospěch obviněných Ing. A. K. a J. B., konkrétně v ustanovení § 38 odst. 1 a § 39 odst. 1, odst. 7 tr. zákoníku a § 66 odst. 1 tr. zákoníku.
24. Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací nepostupoval správně, pokud odvolání podané státním zástupcem v neprospěch obviněných zamítl pro jeho neodůvodněnost. Tím, že v důsledku zamítnutí odvolání státního zástupce neuložil obviněnému J. B. vedle podmíněně

odloženého trestu odnětí svobody a trestu zákazu činností také trest propadnutí části majetku, ačkoliv pro jeho uložení existovaly zákonné podmínky, došlo k naplnění zákonných podmínek pro podání stížnosti pro porušení zákona proti výroku o trestu ve smyslu § 266 odst. 2 tr. řádu. Stejně tak došlo k naplnění zákonných podmínek pro podání stížnosti pro porušení zákona proti výroku o trestu ve smyslu § 266 odst. 2 tr. řádu u obviněného Ing. A. K., kterému byl předmětným unesením vrchního soudu podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. řádu částečně zrušen napadený rozsudek ve výroku, jímž byl tomuto obviněnému uložen trest propadnutí části majetku.

25. Podání stížnosti pro porušení zákona výlučně v neprospěch obviněných v této věci **současně klade právní otázku přesahující význam dané věci**, konkrétně otázku, zda je správný právní názor odvolacího Vrchního soudu v Olomouci týkající se nutnosti přiznat postavení zúčastněné osoby dle § 42 tr. řádu také manželce pachatele odsouzeného dle § 66 odst. 1 tr. zákoníku.
26. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

27. Ze shora uvedených důvodů **navrhují**, aby Nejvyšší soud České republiky:

1. Podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že **byl porušen zákon ve prospěch** obviněných J. B. a Ing. A. K. usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 5. 2020, č. j. 3 To 175/2019- 4050 v rozsahu, v němž podle § 256 tr. řádu zamítl odvolání státního zástupce v neprospěch obviněných J. B. a Ing. A. K. směřující proti výroku o trestu uloženého rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17.4. 2019, č. j. 48 T 7/2017-3864 a dále v rozsahu, kterým byl podle § 258 odst. 1 písm. b), písm. c), písm. d), odst. 2 tr. řádu zrušen napadený rozsudek Krajského soudu v Brně ohledně obviněného Ing. A. K. ve výroku, jímž mu byl uložen trest propadnutí části majetku, a to v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. řádu a ohledně obviněných J. B. a Ing. A. K. rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 17. 4. 2019, č. j. 48 T 7/2017-3864, a to v ustanovení § 38 odst. 1, § 39 odst. 1, odst. 7 tr. zákoníku a § 66 odst. 1 tr. zákoníku.

Na vědomí:

- 1) Nejvyšší státní zastupitelství v Brně
- 2) Vrchní státní zastupitelství v Olomouci ke sp. zn. 1 VZZ 2001/2021
- 3) Krajský soud v Brně ke sp. zn. 48T 7/2017